

Posudek vedoucího diplomové práce

Magisterský program RS UK FHS v Praze

Název práce: **Používání omezovacích prostředků na oddělení geriatric**

Jméno studenta: **Bc. Eva Lorencovičová**

Zaměření studia: řízení

Téma své diplomové práce zaměřila Eva Lorencovičová na oblast, s níž má jako ergoterapeutka pracující na geriatrickém oddělení praktické zkušenosti. Jak poznamenává v úvodu ke své práci, je smyslem její profese podporovat autonomii a nezávislost geriatrických pacientů, zároveň se však setkává s užíváním prostředků, které autonomii a soběstačnost pacientů omezují či přímo znemožňují. Téma užívání omezovacích prostředků ve zdravotnických a sociálních zařízeních je častým předmětem odborných diskuzí; v teoretické rovině bývá obvykle kritizováno, v praktické rovině s ním mají mnozí pomáhající pracovníci osobní zkušenost a jeho paušální odstranění často označují jako nereálné. I přes svou dlouhodobost neztrácí téma nic na aktuálnosti. Ve své diplomové práci si proto diplomantka zvolila za cíl blíže prozkoumat názory, zkušenosti a pocity zdravotnických pracovníků, kteří se v praxi s touto problematikou setkávají s důrazem na její etický rozměr.

V teoretické části své práce autorka vybrala a do uceleného rámce zpracovala všechna témata, která jsou nezbytná pro získání základního přehledu o studovaném fenoménu i jeho širším kontextu postupujíc přitom od obecností (problematika stáří a stárnutí, nejčastější problémy ve stáří, problematické chování ve stáří) ke konkrétním tématům úžeji spjatým s vlastním tématem práce (právní úprava užití omezovacích prostředků, jejich druhy, rizika jejich užití apod.). Samostatnou kapitolu pak věnuje etickým konsekvencím s akcentem na etické principy zdravotnické etiky, téma lidské důstojnosti a dilematické situace.

Při zpracování teoretické části práce prokázala schopnost vybrat relevantní odbornou literaturu, na níž systematicky odkazuje. Využila rozmanitých typů zdrojů od monografií přes studie publikované v odborných časopisech až ke zdrojům v elektronické podobě. Oceňuji, že převážná většina informací je konzervativně čerpána ze zdrojů tištěných, mezi nimiž zaujímají čelní místo recenzované časopisy. Vesměs se jedná o zdroje aktuální, výběr literatury je rozsáhlý (107 položek) a pestrý a bohatě je zastoupena i zahraniční (anglicky psaná) literatura. Domácí autory reprezentuje základní spektrum odborníků, kteří se danou otázkou zabývají. Bohatý výběr zdrojů poukazuje na kvalitní rešeršní práci za použití elektronických databází.

Pro následující praktickou (empirickou) část práce zvolila Eva Lorencovičová kvalitativní výzkumnou strategii, kterou osobně považuji

za vhodnou pro empirická zkoumání v oblasti etiky, neboť skýtá možnost hlubšího vhledu do studovaných jevů. Na druhé straně je však nemožné na jejím základě vynášet jakékoli zobecňující soudy. Toho si je však autorka dobře vědoma a neaspiruje na dosažení generalizujících závěrů.

Cíle práce jsou srozumitelně a jasně formulovány a jsou zvolenou výzkumnou strategií dosažitelné. V rámci kvalitativní výzkumné strategie použila metodu dotazování technikou polořízeného rozhovoru se zdravotnickými pracovníky, přičemž výběrem témat poukazuje na kvalitní teoretickou průpravu v oblasti etických souvislostí zkoumaného fenoménu. Pro získání komparabilních dat autorka popsala trojici fiktivních situací, které její komunikační partneři v rámci polořízených rozhovorů analyzovali.

Jako výzkumný soubor vybrala tým zdravotnických pracovníků jedné stanice vybraného geriatrického oddělení na různých pozicích (lékař, zdravotní sestra, ošetřovatel apod.) Za cenné považují, že se autorce podařilo k participaci na výzkumu získat 12 z 16 zdravotnických pracovníků téže stanice. Na straně jedné je vypovídací hodnota výstupů zúžena na jedno konkrétní pracoviště, na straně druhé tím získala ucelený obraz situace na jednom pracovišti podaný z rozmanitých perspektiv. Je ke škodě, že se autorce nepodařilo, jak předpokládala v původním projektu své práce, získat ke spolupráci na výzkumu příbuzné pacientů a samotné pacienty. Jsem si vědom toho, že se autorka o uvedené pokoušela, ale bezvysledně. Rovněž je škoda, ačkoli je to s ohledem na anonymizaci pochopitelné, že jednotlivé osoby nejsou identifikovatelné svým profesním zařazením – lékař, sestra apod. (viz otázka v závěru).

Na základě otevřeného kódování autorka identifikovala okruhy, které její komunikační partneři identifikovali a ty pak důkladně rozebírá. Vše dokládá přímými citacemi z rozhovorů. Bohužel ve zpracování výsledků chybí záznamy o četnosti výskytu jednotlivých kategorií mezi respondenty. Mohlo se tak bezděčně stát, že autorka podlehla pokušení dokládat očekávané závěry vhodnými citacemi z rozhovorů a smlčet ty, které se do kýženého výsledku nehodí. Autorka se sice poctivě snaží „pustit ke slovu“ všechny respondenty, ke konkrétní představě o četnosti toho kterého postoje ve výzkumném souboru to však nestačí.

Tento nedostatek však vyvažuje po mém soudu příkladně zpracovaná kapitola diskuze v níž autorka prokázala schopnost zjištěné skutečnosti nahlížet prizmatem kategorií moderní lékařské etiky, zejména coby střet principu beneficence a autonomie. Rovněž doporučení pro praxi, která na závěr diskuze autorka předkládá, poukazují nejen na důkladnou teoretickou průpravu, ale i na praktické zkušenosti s poskytováním péče této skupině pacientů.

Jako vedoucí této diplomové práci musím rovněž ocenit samostatný a tvůrčí přístup Evy Lorencovičové k tvorbě této práce, nevyžadující z mé strany zásadních zásahů. Několik mých drobných kritických připomínek nic neubírají na celkové kvalitě předkládané práce, která podle mého

názoru po obsahové, formální i jazykové stránce splňuje všechny požadavky kladené na tento typ kvalifikační práce.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci výborně.

Pro účely obhajoby doporučuji kriticky rozebrat řešení tří v práci popsaných fiktivních situací s ohledem na autorkou doporučované postupy. Rovněž doporučuji pojednání o tom, zda a v čem se lišily výpovědi pracovníků na různých pracovních pozicích (typicky lékařů a sester).

Posudek vypracoval(a): **Mgr. Ondřej Doskočil , Th.D.**

Datum: 8. 9. 2015